

РЕЗЮМЕ

Л. С. Левченко. Самореалізація і розвиток студентів во время обучения в магістратуре.

В статтє рассматриваются концептуальные положения процесса и результата самореализации магистранта, теоретико-методологические предусловия исследования проблемы самореализации личности. Самореализация рассматривается как одна из составляющих формирования всесторонне развитой личности студента-магистранта.

Ключевые слова: самореалізація магистранта, психолого-педагогічна система самореалізації магистранта, показателі і критерії самореалізації, творчий потенціал, фактори самореалізації личности.

SUMMARY

L. Levchenko. Students' self-realization and development during their studies according to the master's degree programme.

The article deals with the conceptual principles of the process and the result of Master's Degree Students self-realization. Theoretical and methodological backgrounds of the researched problem of a person's self-realization are examined.

Key words: self undergraduates, psycho-educational system self undergraduates indicators and criteria for self-realization, creativity, self-identity factors.

УДК 378.9

Е. М. Луговська

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

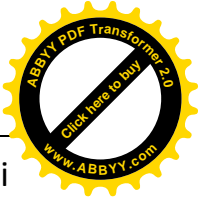
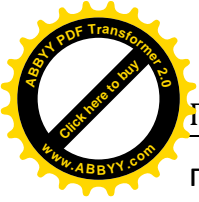
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТЕХНІКА-МЕХАНІКА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті розглянуто зміст професійної діяльності майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва, сутність та види професійної діяльності. Виділено об'єкти, суб'єкти, мету, способи, засоби, умови та сферу професійної діяльності майбутніх техніків-механіків. Обґрунтовано специфічні особливості професійної підготовки техніків-механіків в умовах агротехнічного коледжу.

Ключові слова: професія, професійна діяльність, професійна підготовка, техніки-механіки агропромислового виробництва, фахова компетентність, професійні обов'язки.

Постановка проблеми. Постійні зміни, що відбуваються в соціальній та культурній сферах діяльності, глибокі соціально-економічні зміни в суспільстві і на виробництві суттєво розширюють сферу діяльності майбутніх фахівців – випускників коледжів, що, у свою чергу, потребує суттєвих змін у системі професійної освіти. Особливо гостро постає питання щодо якісної професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного виробництва, оскільки у зв'язку з упровадженням компетентісно орієнтованого підходу в освіті і стрімким розвитком сучасного виробництва посилюються вимоги до професійних знань і вмінь кваліфіковано використовувати ці знання в реальних умовах.

Нові стратегічні завдання професійної освіти, відображені в Державній національній програмі «Освіта» та в Законі України «Про

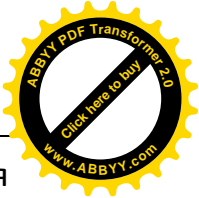
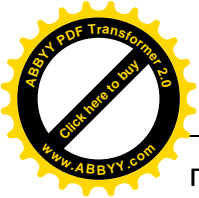
професійну освіту», полягають у формуванні у майбутніх фахівців умінь і навичок у тісному поєднанні з набуттям знань у процесі їх професійної підготовки [4, 264–265].

Ці завдання, у свою чергу, стосуються і професійної підготовки фахівців аграрного виробництва, яка є життєво важливою сферою матеріального виробництва і соціального розвитку суспільства. З метою підвищення рівня агропромислового виробництва відповідно до сучасних світових стандартів ставляться такі вимоги до підготовки майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва: володіння професійною компетентністю на високому рівні; уміння раціонально організувати виробництво в умовах ринкових відносин; здатність упроваджувати прогресивні енергозберігаючі технології; уміння творчо підходити до вирішення виробничих завдань.

Професійна діяльність техника-механіка агропромислового виробництва є складною як за змістом, так і за характером. У зв'язку з цим виникає потреба в детальному аналізі змісту та видів професійної діяльності техніків-механіків з метою дослідження особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців в агротехнічному коледжі.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного виробництва досліджували такі вітчизняні і російські науковці, як І. Бендера, Л. Вікторова, О. Данкеєва, В. Дуганець, В. Зайчук, С. Заскалета, І. Колосок, І. Паламар, В. Свистун, М. Хоменко та ін. Теоретичні та методичні аспекти професійної підготовки техніків-механіків сільського господарства висвітлили у своїх працях науковці В. Манько (теоретичні та методичні основи ступеневого навчання майбутніх інженерів-механіків сільського господарства), В. Рябець (удосконалення практичної підготовки молодших спеціалістів механіків сільськогосподарського виробництва), Л. Щербатюк (формування професіоналізму майбутніх техніків-механіків у процесі фахової підготовки).

Проблема професійної підготовки студентів у вищих аграрних навчальних закладах (ВАНЗ) була і залишається предметом спеціальних досліджень. Так, Н. Журавська та В. Зайчук досліджували проблему вдосконалення змісту і форм підготовки студентів аграрних технікумів, М. Миронюк – професійну спрямованість вивчення математики у ПТУ сільськогосподарського профілю. Наукові праці П. Олійника спрямовані на обґрунтування теоретико-методологічних засад наступності в системі неперервної професійної сільськогосподарської освіти. І. Паламар досліджував методичні основи навчання студентів управління сільськогосподарськими машинами на прикладі підготовки студентів інженерного та агрономічного профілів. Проблемами вдосконалення

практичної підготовки студентів агротехнічного коледжу займалися дослідники В. Рябець, О. Скар. У наукових працях І. Блози висвітлено умови формування професійних умінь і навичок у студентів аграрного коледжу та їх позитивний вплив на професійну підготовку фахівців у цілому. С. Літвінчук здійснила аналіз та виявила оптимальні педагогічні умови професійної підготовки майбутніх техніків-механіків у процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін у вищих аграрних навчальних закладах (ВАНЗ) I–II рівнів акредитації.

У результаті досліджень науковців отримано важливі дані про сутність професійної підготовки майбутніх фахівців. Однак питання щодо особливостей професійної діяльності техника-механіка агропромислового виробництва залишається малодослідженим.

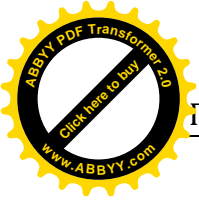
Мета статті – визначити особливості професійної діяльності та професійної підготовки техніків-механіків агропромислового виробництва в умовах агротехнічного коледжу.

Виклад основного матеріалу. З'ясування специфічних особливостей професійної діяльності техника-механіка сільського господарства, на нашу думку, потребує визначення сутності понять «професія», «професійна діяльність».

У «Сучасному тлумачному словнику української мови» поняття «професія» (від латин. *professio* – «спеціальність») трактується як комплекс дій та відповідних знань, виділених у межах суспільного поділу праці, що вимагає відповідної освіти чи кваліфікації, які особа може систематично виконувати [10]. У широкому розумінні професія – це соціальна характеристика людини, яка вказує на її належність до певної категорії людей, які займаються однаковим видом трудової діяльності. «Професійна діяльність – діяльність людини за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків, які вона виконує» [8].

Зміст професійної діяльності техника-механіка визначений кваліфікаційною характеристикою спеціальності.

Професійна діяльність техника-механіка агропромислового виробництва – це діяльність фахівця за ознаками певної сукупності професійних (виробничих) завдань та обов'язків, визначених кваліфікаційними вимогами. Для успішної механізаторської діяльності найбільш важливими психофізичними якостями є: зорово-моторна координація і м'язово-суглобне відчуття, здатність диференціювати і локалізувати слухові подразнення, стійкість і розподіл уваги, технічна кмітливість і висока мотивація.

За предметом праці професія техніка-механіка агропромислового виробництва належить до типу професій «людина – техніка», оскільки вона пов'язана зі створенням, монтажем, складанням і налагоджуванням технічних пристроїв, з експлуатацією та ремонтом техніки.

Технік-механік агропромислового виробництва – це фахівець широкого профілю, який виконує операції з технічного обслуговування й ремонту автотранспортних засобів, машинно-тракторних агрегатів та сільськогосподарських машин, контролює їх технічний стан за допомогою діагностичного устаткування й приладів, управляє автотранспортними засобами і машинно-тракторними агрегатами, виконує технологічні операції з виробництва та переробки сільськогосподарської продукції.

Професійна діяльність фахівця під час предметного розгляду характеризується певними об'єктами та суб'єктами, метою (очікуваний результат діяльності), способами (шляхи досягнення мета) і засобами (сукупність матеріальних елементів, завдяки яким досягається ціль) і певними умовами (стан навколишнього середовища, який впливає на здійснення професійної діяльності) [3].

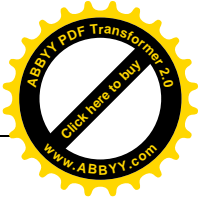
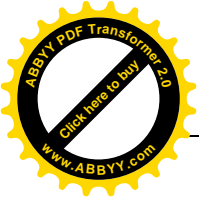
Професійна діяльність техніка-механіка агропромислового виробництва – це складний вид діяльності, який потребує від фахівців великого обсягу знань і навичок, високого рівня розвитку образного і технічного мислення, просторового уявлення, технічної поінформованості, кмітливості, розвинених рухових навичок.

Сфера професійної діяльності техніків-механіків агропромислового виробництва: організація й виконання технологічних операцій сільськогосподарського (с/г) виробництва, забезпечення функціонування машин, машинно-тракторних агрегатів (МТА), механізмів та іншого інженерно-технологічного устаткування сільськогосподарського призначення.

Об'єктами професійної діяльності техніків-механіків агропромислового виробництва є: сільськогосподарські машини та механізми, МТА, установки та інша сільськогосподарська техніка; автомобілі категорій «В» і «З»; стаціонарні й пересувні засоби технічного обслуговування й ремонту; технологічні процеси підготовки, експлуатації, технічного обслуговування й діагностування несправностей машин та іншої вищезазначеної сільськогосподарської техніки; процеси організації й керування структурним підрозділом сільськогосподарського виробництва.

Види професійної діяльності техніка-механіка такі:

- підготовка машин, механізмів, установок до роботи, комплектування складальних одиниць;

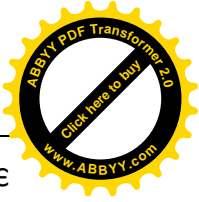
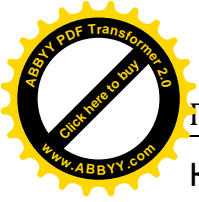

- експлуатація сільськогосподарської техніки;
- технічне обслуговування й діагностування несправностей сільськогосподарських машин і механізмів;
- ремонт окремих деталей і вузлів;
- керування роботою із забезпечення функціонування машинно-тракторного парку сільськогосподарського підприємства;
- виконання робіт за однією або кількома освоєними під час професійної підготовки у ВАНЗ професіями.

Фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за спеціальністю 5.10010201 «Експлуатація та ремонт машин і обладнання агропромислового виробництва» відповідно до класифікатора професій ДК-003-2005 здатний виконувати професійну діяльність за такими посадами:

1. Завідувач машинного двору.
2. Завідувач сільськогосподарської ділянки.
3. Завідувач майстерні.
4. Майстер.
5. Майстер з експлуатації та ремонту машин й обладнання.
6. Механік.
7. Механік автомобільної колони.
8. Механік виробництва.
9. Механік ділянки.
10. Механік цеху.
11. Технік з механізації трудомістких процесів.
12. Інспектор з охорони праці.
13. Інженер з безпеки руху.
14. Кваліфікований робітник:
 - налагодник с/г машин і тракторів;
 - слюсар з ремонту с/г машин;
 - слюсар з паливної апаратури;
 - тракторист-машиніст с/г виробництва;
 - слюсар з ремонту автомобілів;
 - водій автотранспортних засобів;
 - користувач електронно-обчислювальною технікою.

Слід зазначити, що особливість професійної діяльності техника-механіка агропромислового виробництва полягає в тому, що головним засобом аграрного виробництва є земля. На відміну від інших засобів виробництва, за різних умов земля змінює свій стан, щільність, родючість, до того ж у різних природно-кліматичних умовах та географічних регіонах фізико-хімічні властивості ґрунту значно різняться.

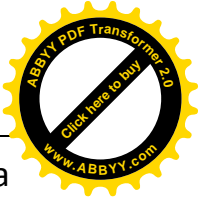
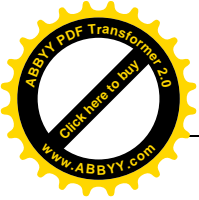
Крім того, основними професійними завданнями техника-механіка є раціональний вибір сільськогосподарської техніки відповідно до умов праці, контроль за її технічним станом, своєчасне її обслуговування та ремонт.

Техніку-механіку за проявів або фактичної несправності насамперед необхідно визначити джерело несправності, причини її виникнення та способи усунення. При цьому технік-механік повинен уміло використовувати засоби, технології і методики діагностування механізмів, систем, головних спряжень машин та обладнання з метою визначення головних параметрів їх стану і можливості подальшої експлуатації чи обслуговування або ремонту. Щоб запобігти втратам продукції, технік-механік повинен уміло використовувати систему машин, враховуючи особливості й специфіку виробництва кожного виду продукції, ґрунтуючись на принцип максимального використання робочих машин та агрегатів [7].

Не менш важливе значення мають організаційні здібності майбутнього техника-механіка, який на базі знань, умінь і навичок у галузі техніки, технологій, психології, організації та менеджменту зможе організувати виробництво, експлуатацію машин та обладнання, керувати своїми підлеглими та досягти високих результатів у виробництві.

Наступна особливість професійної діяльності техника-механіка полягає в обов'язковій наявності певної групи професійних та особистісних якостей фахівця. Професійно важливі якості техника-механіка – це індивідуальні якості фахівця, необхідні для успішної реалізації професійної діяльності, які формуються у процесі професійної підготовки в агротехнічному коледжі та розвиваються протягом професійної діяльності. Професійні якості: технічні здібності, технічне мислення, особиста активність, оперативне мислення, образна пам'ять, точність та координація рухів, екологічне мислення, фізична витривалість, професійна інтуїція. Не менш важливе значення для успішної професійної діяльності техника-механіка мають його особистісні якості, такі, як: відповідальність, добросовісність, зібраність, уважність, організованість, самостійність, готовність до ризику, цілеспрямованість, принциповість, самокритичність, старанність, організаторські здібності, спостережливість, ініціативність, прагнення до підвищення рівня фахової компетентності.

Особливість професійної діяльності техника-механіка агропромислового виробництва також полягає в тому, що її зміст передбачає комплексне використання знань і навичок з різних галузей науки, а саме: з технології вирощування с/г культур; механізації тваринництва; експлуатації та ремонту с/г техніки, екології, менеджменту та економіки.

Ґрунтуючись на об'єкті, предметі, меті, способах, засобах, умовах та особливостях професійної діяльності техніків-механіків агропромислового виробництва, можна здійснити аналіз змісту, сутності та особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах агротехнічного коледжу.

Зміст професійної підготовки майбутніх фахівців є сукупністю дидактично відібраних, систематизованих на основі сучасних наукових положень відповідних наук, зосереджених навколо важливих проблем спеціальності [6, 21].

В освітньо-професійній програмі (ОПП) спеціальності «Механізація сільського господарства» освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) «молодший спеціаліст» указується, що навчальні плани включають дисципліни, які об'єднані у такі цикли, як: фундаментальний, соціально-економічний, загальнотехнічний і спеціальний [5, 9].

Сутність професійної підготовки майбутніх техніків-механіків в умовах агротехнічного коледжу полягає у засвоєнні майбутніми фахівцями теоретичного матеріалу та оволодінні практичними вміннями з вищезазначених циклів навчальних дисциплін, які орієнтовані на майбутню професійну діяльність, тобто на формування та розвиток знань, умінь, навичок, здібностей та якостей, необхідних для ефективної професійної діяльності. Усі названі цикли дисциплін мають безпосередній або опосередкований вихід у зміст професійної діяльності майбутнього техника-механіка і забезпечують теоретичну та практичну основи його професійного становлення та адаптування в умовах агропромислового виробництва.

Особливість змісту сучасної професійної підготовки майбутнього техника-механіка полягає в тому, що знання, уміння і навички з усіх дисциплін, які входять до циклу фундаментальних, загальнотехнічних і фахових, поєднуються, систематизуються і трансформуються в умовах майбутньої професійної діяльності. Це передбачає використання в навчанні прогресивних інноваційних технологій та методів активного навчання, комп'ютерних технологій, які стимулюють пізнавальний інтерес майбутніх фахівців.

На рис. 1 схематично відображено модель професійної підготовки техніків-механіків агропромислового виробництва.

Рис. 1. Модель професійної підготовки техніків-механіків агропромислового виробництва в умовах агротехнічного коледжу

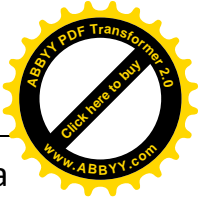
Особливостями професійної підготовки техніків-механіків агропромислового виробництва є її професійна спрямованість, тісний зв'язок з вітчизняним та зарубіжним агропромисловим виробництвом та досягненнями науки і техніки у цій галузі. Таким чином, головною вимогою до професійної підготовки техніків-механіків в умовах агротехнічного коледжу є відповідність її змісту сучасним тенденціям розвитку науки, техніки та агропромислового виробництва, що, у свою чергу, вимагає від викладачів та майбутніх фахівців постійної самоосвіти та самовдосконалення.

Основними умовами підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх техніків-механіків, на нашу думку, мають стати:

- модернізація змісту та методів навчання фундаментальних, загальнотехнічних і фахових дисциплін (цілі, технології, форми, засоби навчання тощо);

- діагностика та корекція мотивів навчання майбутніх фахівців (професійний інтерес, професійна спрямованість та позитивне ставлення до обраної спеціальності);

- створення максимально ефективного освітнього середовища (створення дидактичної системи, спрямованої на професійну орієнтацію та професійне становлення майбутніх фахівців; оновлення матеріально-технічного та інформаційного забезпечення агротехнічних коледжів і баз практик).

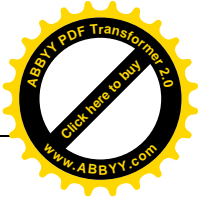
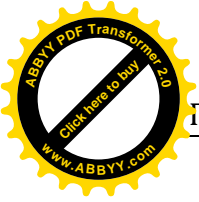

Висновки. Аналіз професійної діяльності техника-механіка агропромислового виробництва дає можливість стверджувати, що вона є складною та багатоаспектною, оскільки вимагає від фахівців високого рівня обізнаності з таких галузей наук, як механізація сільського господарства, агрономія, екологія, економіка, менеджмент. Отже, у процесі професійної підготовки майбутніх техніків-механіків в агротехнічному коледжі доцільно звернути увагу на методи підготовки, що формують фахову компетентність і сприяють оволодінню професійними якостями і здібностями.

Професійна підготовка техника-механіка в агротехнічному коледжі повинна мати професійно орієнтований характер (орієнтація аудиторних занять на конкретні явища, процеси та виробничі ситуації в агропромисловому виробництві, їх зв'язок з подальшою професійною діяльністю тощо). Єдність й оптимальне співвідношення теоретичної та практичної підготовки техніків-механіків агропромислового виробництва сприяє формуванню фахової компетентності і в результаті – ефективній професійній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельский С. Н. Схема профориентационного описання професии / С. Н. Архангельский // Школа и производство. – 1966. – № 10. – С. 24–25.
2. Бендера І. М. Організація навчального процесу на принципах наскрізності при підготовці інженерів-педагогів в галузі механізації для професійних закладів професійної освіти / І. М. Бендера // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. праць. – Х. : УІПА, 2003. – Вип. 5. – 363 с.
3. Блозва І. Й. Формування у студентів коледжу професійних вмінь і навичок у процесі вивчення предмета «Сільськогосподарські машини» : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Блозва Ігор Йосипович. – К., 2001. – 194 с.
4. Закон України «Про вищу освіту». – [Чинний від 2002-02-27] // Верховна Рада України. – К. : Освіта, 2002. – № 21. – С. 253–279.
5. Костюк Д. А. Формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків сільського господарства у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Костюк Дмитро Андрійович. – К., 2012. – 254 с.
6. Літвінчук С. Б. Професійна підготовка майбутніх техніків-механіків у процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін в аграрних навчальних закладах I–II рівнів акредитації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Літвінчук Світлана Борисівна. – К., 2005. – 310 с.
7. Ніколенко Ю. В. Особливості та розвиток підприємництва в сільському господарстві [Електронний ресурс] / Ю. В. Ніколенко. – 2007. – Режим доступу : <http://library.biz.ua/14/1111.html>.
8. Освітньо-професійна програма підготовки молодшого спеціаліста напряму підготовки 0919 «Механізація та електрифікація сільського господарства» : Галузевий стандарт вищої освіти України / Міністерство освіти і науки України. – Офіц. вид. – К. : Наук.-метод. центр аграр. освіти М-ва аграр. політики України, 2007. – 162 с.
9. Профессииограммы. – София, 1973. – 350 с.
10. Сучасний тлумачний словник української мови : 100 000 слів / [уклад. В. В. Дубічинський]. – Х. : Школа, 2009. – 1008 с.

РЕЗЮМЕ

Э. М. Луговская. Особенности профессиональной деятельности и профессиональной подготовки техника-механика агропромышленного производства.

В статье рассмотрено содержание профессиональной деятельности будущих техникув-механиков агропромышленного производства, сущность и виды профессиональной деятельности. Выделены объекты, субъекты, цели, способы, средства, условия и область профессиональной деятельности будущих техникув-механиков. Обосновано специфические особенности профессиональной подготовки техникув-механиков в условиях агротехнического колледжа.

Ключевые слова: профессия, профессиональная деятельность, профессиональная подготовка, техники-механики агропромышленного производства, профессиональная компетентность, профессиональные обязанности.

SUMMARY

E. Lugovska. Professional activity and professional training of a technician-mechanic of agriculture production.

The article considers the content of professional training the future technician-mechanics in Higher Agrarian Educational Institution, the nature and types of professional occupation the technician-mechanics; objects, subjects, aims, methods, equipments, facilities and area of professional activity the future technician-mechanics are defined. The specific characteristics of professional activities the technician-mechanics are grounded.

Key words: profession, training, professional activities, engineering, mechanics, agriculture, professional competence, professional responsibilities.

УДК 372.8

А. И. Мезенцева

*Севастопольский национальный
технический университет*

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ВУЗА С ПРИМЕНЕНИЕМ ЭЛЕМЕНТОВ ЛИНГВОСТРАНОВЕДЕНИЯ

В статье рассмотрена проблема обучения английскому языку студентов технического вуза с применением элементов лингвострановедения.

Ключевые слова: проблема, обучение, английский язык, студент технического вуза, лингвострановедение.

Постановка проблемы. В настоящее время к специалистам предъявляются многочисленные и разнообразные требования, связанные как с профессиональными знаниями и умениями, так и с личностными характеристиками. К этим требованиям относятся умение трансформировать приобретенные знания, работать в команде, отстаивать личностную позицию и нести ответственность за предложенное решение проблемы, конкурентоспособность, профессиональная и социальная мобильность, способность к самообразованию и повышению квалификации. Для хорошего специалиста, который бы смог конкурировать на рынке труда, необходимо владеть, по крайней мере, одним из европейских языков.